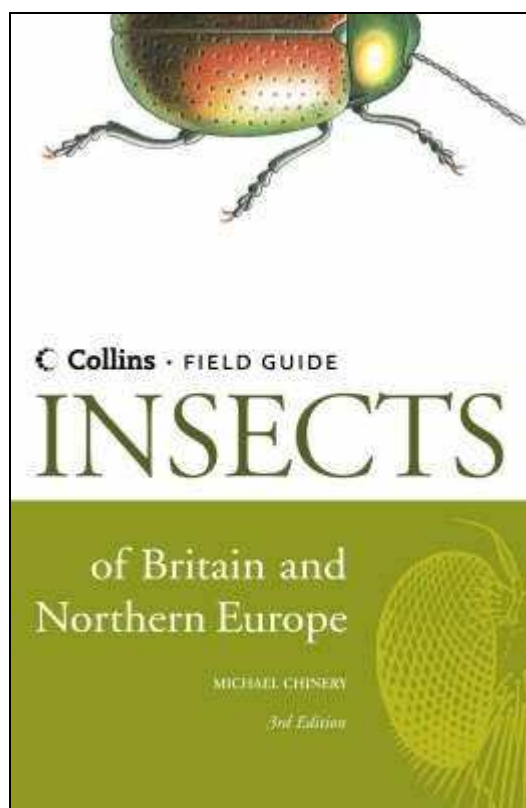

Bezmugurkaulnieku zooloģija Kolkas praksē'2010 Lauka kursā botānikā un zooloģijā

Kolkas prakses A daļā bezmugurkaulnieku zooloģijai būs veltītas nodarbības otrajā prakses nedēļā, sākot ar 5. jūliju. Lūdzu, laicīgi sagatavojiet herbārijus, nokārtojiet prakses pirmajā nedēļā plānotās ieskaites, lai būtu pietiekami daudz laika bezmugurkaulnieku zooloģijas tēmu apgūšanai otrajā prakses nedēļā. Kolkas prakses A daļā bezmugurkaulniekiem būs veltītas divas ekskursijas – viena ūdens-, otra sauszemes bezmugurkaulniekiem. Ekskursijās pasniedzēji iepazīstinās ar Latvijai tipisku biotopu faunu, bezmugurkaulnieku izpētes metodēm, ievāktā materiāla apstrādes un kolekciju gatavošanas metodēm. Visas šīs zināšanas pēc tam tiks praktiski pielietotas, aprakstot bezmugurkaulnieku faunu pasniedzēju norādītā teritorijā (“mazajā biotopā”).

Uz praksi nepieciešams paņemt kukaiņu noteicējus, ja tādi pieejami (LU bibliotēkā ir Lielbritānijas un Ziemeļeiropas kukaiņu lauku noteicējs – Chinery M. 1993. Collins field guide, Insects of Britain and Northern Europe, 3rd Edition. London, Harper Collins Publishers, 320 pp., ISBN: 0002199181, taču noderēs arī jebkurš cits attēlu noteicējs). Daži noteicēji būs pieejami uz vietas Kolkas prakšu bāzes laboratorijā. Visi praksei nepieciešamie laboratorijas materiāli kukaiņu ievākšanai un noteikšanai būs pieejami laboratorijā.

Kolkas prakses A daļas sekmīgai nokārtošanai būs nepieciešams izpildīt vairākus uzdevumus, no kuriem jau šobrīd svarīgi zināt tālāk norādītos. Pirmkārt, katram jāprot atpazīt nozīmīgākās Latvijas kukaiņu kārtas (1.tabula), jāzina to latīniskie un latviskie nosaukumi un pazīmes, pēc kurām ir iespējams identificēt pie dažādām kārtām piederošos kukaiņus. Ieteicams kukaiņu kārtu nosaukumus apgūt jau pirms prakses, lai Kolkā būtu mazāk stresa. Katram jāprot atpazīt ekskursijās redzētos dažādu bezmugurkaulnieku grupu pārstāvjus (2. un 3. tabula, šī informācija var tikt papildināta prakses laikā), jāzina to latviskie (ūdens bezmugurkaulniekiem – arī latīniskie) nosaukumi, jāpārzina šo bezmugurkaulnieku izpētē izmantojamās materiāla ievākšanas metodes.

1. tabula. Nozīmīgākās Latvijas kukaiņu kārtas

Nr.	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	Piezīmes: attīstības stadijas, kas jāpazīst
1	Augutis (vienādspārņi)	Homoptera	Imago
2	Blaktis	Heteroptera	Imago
3	Blusas	Siphonaptera	Imago
4	Divspārņi	Diptera	Imago
5	Dūņenes	Megaloptera	Imago, kāpuri
6	Kamielīši	Rhaphidioptera	Imago
7	Kolembolas	Collembola	Imago
8	Ķērpjūtis	Psocoptera	Imago
9	Makstenes	Trichoptera	Imago, kāpuri
10	Plēvspārņi	Hymenoptera	Imago
11	Prusaki	Blattoptera	Imago
12	Skarpijmušas	Mecoptera	Imago
13	Spāres	Odonata	Imago, kāpuri
14	Spīļastes (ādspārņi)	Dermaptera	Imago
15	Strautenes	Plecoptera	Imago, kāpuri
16	Taisnspārņi	Orthoptera	Imago
17	Tīklspārņi	Neuroptera	Imago
18	Tauriņi (zvīņspārņi)	Lepidoptera	Imago, kāpuri
19	Vaboles	Coleoptera	Imago
20	Viendienītes	Ephemeroptera	Imago, kāpuri

2.tabula. Dažas nozīmīgākās ūdens bezmugurkaulnieku sugas/grupas.

Dzīvnieku grupa	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums
Sūkļu tips Porifera	Ezera sūklis	<i>Spongilla lacustris</i>
Plakantārpu tips Plathelminthes	Skropstiņtārpi (klase)	Turbellaria
Matoņu tips Nematomorpha	Matoņi (tips)	Nematomorpha
Posmtārpu tips Annelida	Dēles (klase)	Hirudinea
	Mazsartārpi (klase)	Oligochaeta
Gliemju tips Mollusca	Lielais dīķgliemezis	<i>Lymnaea stagnalis</i>
	Lielā ūdensspolīte	<i>Planorbis corneus</i>
	Ezera bezzobe	<i>Anadonta anatina</i>
	Ziemeļu ēdamgliemene	<i>Mytilus trossulus</i>
	Lamarka sirsniņgliemene	<i>Cerastoderma lamarki</i>
	Baltijas plakangliemene	<i>Macoma baltica</i>
	Lielā smilšgliemene	<i>Mya arenaria</i>
Vēžveidīgo apakštips Crustacea	Kladoceras (kārtā)	Cladocera
	Dafnijas	<i>Daphnia pulex</i>
	Bosminas (ģints)	<i>Bosmina</i> sp.
	Airkājvēži (apakšklase)	Copepoda
	Ūdens ēzelītis	<i>Asellus aquaticus</i>
	Sānpelde	<i>Gammarus pulex</i>
	Sprogkājvēži (apakšklase)	Cirripedia
Jūraszīle	<i>Balanus improvisus</i>	
Helicerātveidīgo apakštips Cheliceriformes	Ūdensērces	Hydrachnidia
Divspārņu kārtā Diptera	Trīsuļodu (dzimta) kāpuri	Chironomidae
Vaboļu kārtā Coleoptera	Airvaboles (dzimta)	Dytiscidae

3.tabula. Dažas nozīmīgākās sauszemes bezmugurkaulnieku grupas
(jāzina taksonu latviskie nosaukumi)

Dzīvnieku grupa	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums
Posmtārpu tips Annelida	Sliekas (dzimta)	Lumbricidae
Vēžveidīgo apakštips Crustacea	Mitrenes (apakškārta)	Oniscoidea
Helicerātveidīgo apakštips Cheliceriformes	Zirnekļi (kārta)	Aranea
	Krabzirnekļi (dzimta)	Thomisidae
	Vilkzirnekļi (dzimta)	Lycosidae
	Ērces (kārta)	Acari
Daudzkāju klase Myriapoda	Simtkāji (apakšklase)	Chilopoda
	Tūkstoškāji (apakšklase)	Diplopoda
Taisnspārņu kārta Orthoptera	Sienāži (dzimta)	Tettigoniidae
	Siseņi (dzimta)	Acrididae
Augutu kārta Homoptera	Cikādes (virsdzimta)	Cicadodea
	Laputis (virsdzimta)	Aphidodea
Vaboļu kārta Coleoptera	Skrejvaboles (dzimta)	Carabidae
	Īsspārņi (dzimta)	Staphylinidae
	Krāšņvaboles (dzimta)	Buprestidae
	Koksngrauži (dzimta)	Cerambycidae
	Mārītes (dzimta)	Coccinellidae
	Lapgrauži (dzimta)	Chrysomelidae
	Mizgrauži (dzimta)	Ipidae
	Skarabeji (dzimta)	Scarabaeidae
	Smecernieki (dzimta)	Curculionidae
Tīklspārņu kārta Neuroptera	Zeltactīņas (dzimta)	Chrysopidae
	Skudrulauvas (dzimta)	Myrmeleontidae
Divspārņu kārta Diptera	Dzēlējodi (dzimta)	Culicidae
	Laupītājmušas (dzimta)	Asilidae
	Ziedmušas (dzimta)	Syrphidae
Plēvspārņu kārta Hymenoptera	Bites (dzimta)	Apidae
	Lapsenes (dzimta)	Vespidae
	Jātnieciņi (dzimta)	Ichneumonidae
	Skudras (dzimta)	Formicidae
Tauriņu kārta Lepidoptera	Raibeņi (dzimta)	Nymphalidae
	Samteņi (dzimta)	Satyridae
	Pūcītes (dzimta)	Noctuidae